

PROUČEVANJE SLOVENSКИH MEST

Triletna raziskovalno-razvojana naloga Slovenska mesta poteka od leta 1993 v okviru raziskovalnega programa Ministrstva za znanost in tehnologijo. Naloga je usmerjena v proučevanje najnovejšega razvoja slovenskega mestnega omrežja, socialnogeografske zgradbe posameznih mest ter njihovih centralnih funkcij in vplivnih območij. Posebej proučujemo nekatere mestne funkcije, zlasti industrijsko in prostočasno. Specifično pozornost pa smo namenili tudi okoljevarstveni problematiki.

Potrebo po opisanih, vendar novih urbanih raziskovanjih so narekovale novejšje spremembe družbenega reda in na njem temelječi učinki. Med najnovejšimi razvojnimi težnjami, ki prinašajo pomembne geografske spremembe tudi našim mestom, izstopajo zlasti naslednji pojavi: ugašanje ali propadanje pomena nekaterih dosedaj težiščnih industrijskih panog in podjetij s prizadevanji za njihovo nadomestitev ali tehnološko in organizacijsko prenavo; pojavljanje novih, večinoma manjših proizvodnih podjetij takomenovanega drobnega gospodarstva; spreminjanje strukture storitvenih dejavnosti; hitra rast osebne motorizacije in z njo povečana mobilnost; izreden porast blagovnega transporta tako v okviru Slovenije kot med njo in drugimi evropskimi regijami. Nove ekonomske in socialne razmere pospešujejo tudi suburbanizacijske težnje, nove oblike preživljanja prostega časa, ne nazadnje pa ob uspešnem reševanju nekaterih "starih" ekoloških problemov tudi povečevanje ali celo nastajanje novih (vedno večji problemi odstranjevanja odpadkov, navzkrižja pri poseganju v naravne strukture zaradi gradnje avtocest itd.). Našteti in drugi pojavi s svojimi pokrajinskimi učinki vzbujajo našo raziskovalno pozornost.

Obravnavana raziskava je zasnovana na tematskem delu, v katerega so vključeni: akad. dr. Igor Vrišer predvsem z raziskovanjem mestnih funkcij in vplivnih območij ter širitve mestnih območij; dr. Andrej Černe z aspekti prometne problematike, še posebej z vprašanji o vlogi mest kot vozlišč prometne infrastrukture; dr. Mirko Pak s proučevanjem socialnogeografske zgradbe in ustroja mest ter dr. Dušan Plut z raziskovanjem stopnje onesnaženosti okolja naših mest. Nosilec naloge je dr. Matjaž Jeršič, ki hkrati v njenem okviru raziskuje tudi prostočasne navade slovenskega mestnega prebivalstva z njihovimi pokrajinskimi učinki.

Članki predhodno navedenih sodelavcev, objavljeni v pričujočem zvezku, predstavljajo torej le del doseženih rezultatov, ki so že bili doseženi na tej raziskovalni nalogi, katere zaključek predvidevamo ob koncu leta 1996.

Dr. Matjaž Jeršič